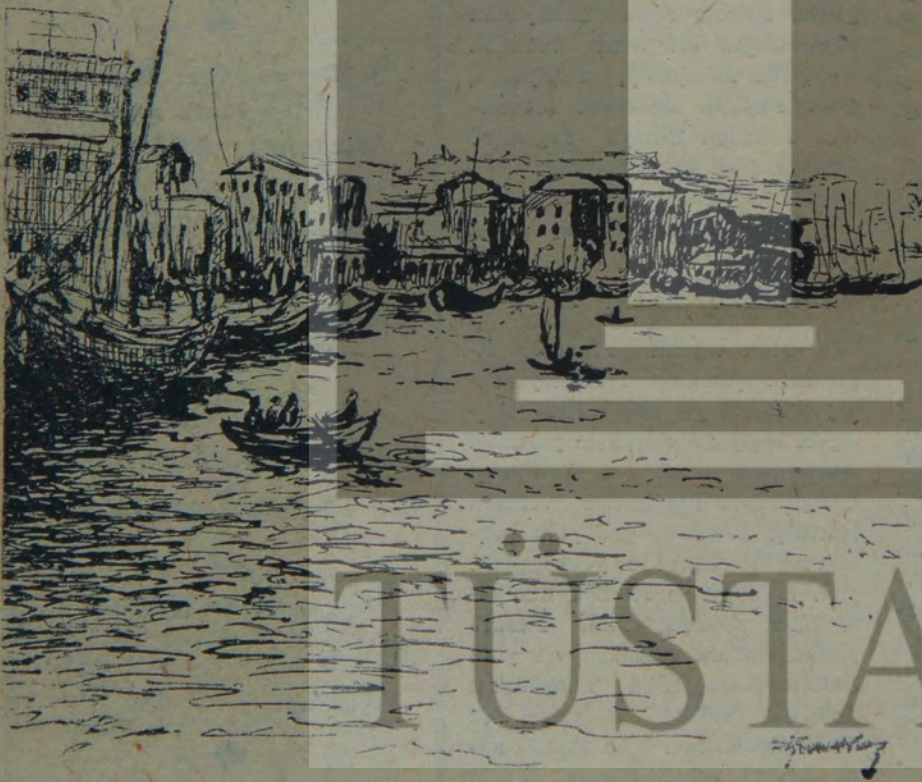

Nebil Varay
tarafından
TÜSTAV'a
bağışlanmıştır

Edebiyat DÜNYASI

★
EDEBİYAT
SANAT
FİKİR
AKTÜALİTE

MEHMET KAPLAN
ORHON M. ARIBURNU
FAHİR ONGER
ZEKİ Ö. DEFNE
MAHMUT KURU
İBRAHİM Z. BURDURLU
HALİM YAĞCIOĞLU
VİLDAN MURAT
ATTİLÂ İLHAN
SABİH ŞENDİL
ÜMİT Y. OĞUZCAN
BEKİR S. KUNT
NİHAT ÇETİN
NECATİ E. KÂHYAOĞLU
CELÂL KEYYALİ
RÜKNETTİN SOYTÜRK
SABAHAATTİN HÜSNÜ
DANIŞ BENLİOĞLU
GÜLTEN ÖZOK
MES'UT ÖNEN
İHSAN AHMET
KEMAL DAYAN
TURGUT DEMİRİZ
ÖMER E. CANSEVER
HALİL SAHİLLİ
İLHAN DEMİRASLAN
NECDET KONUK
FERİDUN BUYURMAN

V. 1948

SAYI: 2

15 ŞUBAT 1948

FİYATI 25 Krş.

BİZE GÖRE

Öyle şeyler oluyordu ki bazan, susup geçemiyorduk. Koca bir makale halinde bahsetmeğe de değmez. Ne yapalım, böyle fikrî hakikatlar halinde dokunmağa mecbur olduk.

HALİT FAHRİ

Bu zaman son rosta da, dergimiz hakkında amansız bir yazısı çıktı. İlk teknenin böyle az-yok şöhret yapmış bir kişiden gelmesi bizi sevindürdü. Ancak yazı eğer bir tenkid yazısı olsaydı, sevencimiz daha fazla olacaktı. Munkakak dergimizin kusuru, eksik veya fazla tarafları vardı. Bunların bir kısmı bizzat de mâlum, eide olmiyan sebeplerden... Bir kısmını da eşin, dostun tenkidlerinden öğreniyoruz ki, bunların mümkün olanlarını düzeltmek, tamamlamak amacındayız. Yeter ki tenkid samimi olsun ve samimiyetine bizi inandırсын.

Halit Fahrî'nin tenkid (!) yazısı şierine bir gazete yazısından ihraç edilmiş. Yazıyı zşişirme olsa gene iyi, uydurma yerleri de var. Bir şeyin tenkidine girişmeden önce o şey üzerinde iyice tetit yapmak gerekmez mi? Keza bu bir şiirse, hiç olmazsa bir kere baştan aşağı okunur... Hayır, Halit Fahrî yazıları ve şiirleri okumağa bile lüzum görmemiş. Her şiirin başından iki mısra almış, tamam.

Halit Fahrî kapaktaki imzalarını saymış; 28, içerdeki şiirleri saymış; 19. İkisini birbirinden çıkarmış; 9. Salâhattin' Batı evvelce gâirdi, Karahan ve Çetin Fuzulî ve Haşim'den bahsediyorlar. İki imzanın da şiir kitabı tenkidî var. 5 etti, 4 kaldı... Demek 4 yazı şiirsiz. Halit Fahrî'nin elinden gelen hesap bu.

Biz ona şu kadar diyelim: E-line yeniden Edebiyat Dünyası'nı alsın. Şiirini sayсын, nesirini sayсын, çıkarsın, toplasın... Yeni bulduğu rakamlarla bu defa şiirlerin sondan ikişer mısralarını alıp ikinci bir tenkid yazısı yazsın. Fena mı, böyle bir imzanın yazısı, hele bu kadar uzun olunca, 10-15 kâğıttan aşağı değildir.

DERGİLER

VARLIK:

Varlık'ın Ocak sayısı oldukça değişik bir kadro ile çıktı. Yaşar Nabî'nin iki sayıtauk «Din bahsinde hakikat» adu makalesi bir gazeteye daha çok yararlıdır.

Ahmet Muhip'in; Külebi, Yağcıoğlu ve Apaydın'ın şiirleri güzeldi. Hünaip'in şiirini daha önce Fikirler'de okumuştuk. «Bir tenkid üzerine» de Orhan Veli, Cemil Meriç'le adeta gırtlak gırtlığa gelmiş.

Cumalı'nın «Bunlar hep hatıra olacak» adu hikâyesi ciddi güzel. Ancak buna hikâyeden daha başka bir isim vermeli. Yok, ille hikâye, deniyorsa, Sait Faik'in «Serbest mevzu» 1 neden hikâye değildir? Dranas şiiri şöyle bitiyor:

*Oof! hep aynı şey, aynı şey,
aynı şey,
aynı, aynı, aynı, aynı, aynı.*

YİRMİNCİ ASIR:

16 Ocak tarihli Yirminci Asır'da başmakale «Kütleyi seviyelendirmeye mecburuz» başlığını taşıyordu. Hemen yanında Sabahattin Ali «Milliyetçi Gençlik» e nasihatler vermek istemiş. Âleme doğru yolu göstereceğine kendi o yola gelseye! Sabahattin Ali'nin hikâyelerinden ve «Kuyucaklı Yusuf» undan maada tutulur yeri yok. Samim Kocagöz'ün Tanpınar'a açık bir mektubu ve güzel bir de hikâyesi var. Her sayıda aynı köşeyi tutan Cemil Meriç İlim ve Şiir başlıklı bir yazı yazmış. Ayrıca İlhan Berk'in birisi tercüme, diğeri telif olmak üzere ikişiri, Atilla İlhan, S. Aldınır, Kenan Hayrun ve İ. A. Sarar'ın şiirleri var.

Hayrun'un şiirinden son dört mısra alıyoruz:

Bir şey daha: Halit Fahrî yazısının altında not şeklinde: «Ayrıca kapağı yok. Anlaşılan Ekonomi meselesi.» demiş. İşte bunu doğru anladığı için Halit Fahrî'yi tebrik ediyoruz.

*Kendi derdimiz bize yetmiyor
artık.
Uzak bir rüya gibi hatırlıyoruz
Bir zamanlar
Biz de böyle yaşadık.*

**Edebiyat
DÜNYASI** *
EDEBİYAT
SARAF
FİKİR
AKTUALİTE

**HER AYIN 15 inde
İstanbulda Çıkar**

**Sahibi ve Yazı İşlerini
fiilen idare eden
Mehmet AKUZUN**

**Sekreter :
Sabahattin HÜSNÜ**

**Adres :
Posta Kutusu : 445
İstanbul**

**Not: Her türlü müracaat
Sekreter adına yapılmalıdır.**

ABONE
Yıllığı : 250 Krş.
Altı aylığı : 150 "

Sayı : 2

Gelecek Sayıda :

**ZEYNEL İLHAN
MUZAFFER HACIHASANOĞ.
ORHON M. ARIBURNU
BEHÇET NECATİĞİL
NAİM TIRALI
HİKMET DIZDAROĞLU
ERCÜMENT UÇARI
V. S...**

ESKİ MAHALLE - YENİ MAHALLE

Mehmet KAPLAN

Ahmet Kudsi Tecer'in Şehir Tiyatrosunda oynanan «Köşebaşı» piyesi, bize eski Türk mahallesinin iyi veya kötü bütün hususiyetlerini ayna gibi gösteren muvaffakiyetli bir eserdir. Bu mahalleyi yeni mahalle ile mukayese etmek içtimai değişmemizin mahiyetini ve almakta olduğu istikameti tayine yardı medebilir.

Yeni mahalle derken neyi kasdettiğimizi açıklayalım: Bu mahalle büyük şehirlerde, yerli olmayan insanların kurduğu ve ekseriya binaları apartmandan ibaret bir varlıktır.

Eski mahalle ile yenisi arasında ne gibi farklar vardır? Piyas muharririnin pek güzel belirttiği üzere, eski mahalle, binaların ve insanların bir araya gelmesinden mürekkep bir yığın değil, maddî, manevî bütün unsurları birbirleriyle ilgili uzvi bir bütündür. Burada bütün insanlar, bütün derterle birbirlerine yardım ederler; hiç olmazsa birbirlerini düşünürler. Ölüm, doğum, düğün gibi hadiseler bütün mahalleyi maddeten ve manevî bir araya toplar. Bu mahallede fertlerin şahsî hayatlarının ve ruhlarının dışında müsterek bir hayat ve ruh vardır. Fertler bu müsterek hayat ve ruhun kuvvetle tesiri altındadırlar. Bu mahallede zenaata, mesleğe, bilgiye ve yaşa göre, herkesin tanıdığı bir hiyerarşi görülür. Herkes kendi yerini ve hududunu bilir. Bu mahallenin müsterek bir ahlâkı ve menfaat şuurı vardır. Hasılı bu mahalle, küçük canlı bir bütündür. Ahmet Kudsi Tecer'in piyesini okuyanlar veya seyredenler, bu mahallenin karakteri ve hususiyetleri üzerinde derinleşebilirler. Zira muharrir, realiteyi geniş bir kavrayışla incelemekte ve yeniden yaratmağa muvaffak olmuştur.

Şimdi bir de yeni mahalleyi, büyük şehirde, apartmanda oturanların yakından tanıdığı mahalleyi gözetelim: Yeni mahalleyi eskide, ayıran en büyük hususiyet, bir birlik man-

zarası arz etmekten ziyade uzuvları birbirinden haberdar olmayan, ekseriya birbirine zıd ve aykırı uzuvlardan mürekkep bir yığın teşkil etmesidir. Bu mahallede her apartman ötekine sımsıkı kapalı olmakla kalmaz; her apartmanda her kat müstakil bir hayata maliktir. Muhtelif katlar arasında elektrik, su, kapı, güdültü vesair meseleler yüzünden daimî bir anlaşmazlık hüküm sürer. Bu mahallede insanlar birbirlerini tanımazlar. Ne ıztırapları, ne ekseriya müşterektir. Herkes kendi hayatını yaşar. Keza bu mahallede hiç bir hiyerarşi yoktur.

Çocuk, delikanlı, ihtiyar, kadın, erkek, zengin, fakir, hasta, sağlam... Hiç bir derece ve mertebeye gözetilmez. Bu mahallenin müşterek bir heyecanı, müşterek bir düşüncesi ve müşterek bir ahlâkı yoktur. Hasılı yeni mahalle eski mahallenin uzvi birliğine mukabil tam bir anarşist manzarası arzeder.

Bu iki mahallenin ferdi ve içtimai hayat bakımından değeri üzerinde durmak lazımdır. Eski mahalle fertleri, bütün ıztıraplarına rağmen muhakkak ki, yeni mahalle halkından daha fazla bahtiyardırlar. Çünkü paylaşılan acılar hafifler, neseler ise çoğalır. Yeni mahalle fertleri kendi içlerine kapanıklardan ıztırapları ne kadar korkunç ise saadetleri de o derece sönüktür.

Daha mühimmi, eski mahalle adamları hiyerarşi ve içtimai münasebetler dolayısıyla sağlam bir karaktere sahiptirler. Alın'ın gösterdiği odada karakter ancak içtimai münasebetler sayesinde teşekkül eder. Zira içtimai münasebetler bizi şekillendirirler, fizyolojik ve psikolojik vahşiliklerimizi inzibat altına alırlar. Yeni mahallede içtimai münasebetler çok gevşek ve hatâ bozuk olduğundan, fertler ancak anarşik bir iç hayatı sürerler. Müsterek kıymet hükümlerinin, itiyatlara, örf ve âdetlere, müşterek bir ahlâki inzibata sahip olmayışı, yeni ma-

hülle insanların daima kendi fizyolojileri ve psikolojileriyle baş başa bırakır. Bundan dolayı onlar ekseriya marazi bir halleti ruhiye içinde yasağlar. Biraz mübalâğa ile denebilir ki, yeni mahalle insanların hemen hepsi kroniklik tipleridir.

Bu mukayese bizi yeni mahallenin ferdi ve içtimai hayat bakımından müsbet değerli bir varlık olmadığı neticesine götürüyor. Belki de yanlıyoruz. Belki de bu vakta bizde henüz Avrupalı biçimde bir yeni mahalle hayatının doğmamış olmasından ileri geliyor. «Avrupai mahalle» yi yakından tanımadığımızı itiraf ederiz. Denildiğine göre, bu çoğ - yani Avrupalı çağı - fertleri eski bağlarından koparak müstakil bir şahsiyet haline getirmiş. İhtimal batıda fertleri şahsiyet haline getiren başka kuvvetler vardır. Bizim görüşümüze karşın bizdeki halîye yeni mahalle (Devamı 15 inci sayfada)

VUR BANA

*Al eline hançeri
Açılıp açılıp ta vur
Vur bana!*

*Bir damla kanım almaz
Öyle çok kederliyim
Nasıl öldüğüm anlaşılmaz.*

Orhon M. ARIBURNU

Hikâyecilik ve Türk hikâyeciliği üzerine notlar

III

Yazan: Fahir ONGER

HİKÂYEMİZİN bir mazisi var mıdır? Bu soruya: 'araştırınca elbet bulunur' gibi zoraki ve behemehal müsbet cevap vermek endişesi taşıyan bir cümleyle karşılık veremeyiz. Bugünkü anlayışımıza en çok yaklaşan hikyeler arasında bir seçme yapmak suretiyle - eserin ve yazarının hakkını yemeden - şu bir kaç ismi yazabiliriz: Sami Paşa zade Sezai (Küçük Şeyler) Ebubekir Hazım (Eski Şeyler), Refik Halid (Memleket hikyeleri), Ömer Seyfeddin (kahramanı Efruz Bey olan bir seki... Hikâyemizin dünkü değerleri sanırım ki bunlardan ibarettir.

CUMHURİYETTEN sonra bir çok edebiyatçıları göze düşündüler: Hikâyeyi ne için yazmalıyız? Bizi hikâyeye zorlayan âmîl nedir? Hikâyeye anlatılması gereken şey ne olabilir? CUMHURİYETE kadar, hikyecilerimiz arasında bu şekilde düşünen kimseler var mıydı? bilmiyorum. İstisna olarak isimlerini ve eserlerini söylediğim kimselerinde mutlaka bu fikirden yola çıktıklarını iddia edemem. Ama büyük çoğunluğun o zamanlar 'Hikâyeye nasıl yazılmalı?' onun güzel ve mükemmel olabilmesi için ne gibi usul ve kaidele dikkat etmelidir?' diye düşündüklerini bugün arkalarında bıraktıkları yazılardan öğreniyoruz.

MESELENİN ortaya konuşundaki fark, dünle bugünü ayıran anlayışların başkaldığını gösterir.

EDEBİYATÇILAR eser yazabilmek fırsatını buldukları müsait zamanlarını milyonlarca alın terine borçludurlar. Böyle olduğuna göre ortaya koyacakları eserlerin toplum üzerinde hasil edeceği tesirlerden dolayı sorumlu tutulmaları lazımdır. Sorumluluğunu idrak eden yazarı artık eserini neden ötürü yazacağını önceden tayin edecektir.

Yazarın önceden belli bir gayeye yönelmesi, şuurlu ve yaparıcı bir edebiyatın doğmasını sağlamıştır.

Realizm, son zamanlarda pek çok gevelenmiş olan bu söz bugünkü hikâyemizin karakterini mi ifade ediyor?. Bu soruya hiç düşünmeden 'evet,' demek mümkün olabirdi eğer onu sadece bir konu seçiminden ibaret görenler bulunmasaydı. Halbuki zamanımızda bir çok yazarların memleket, halk, içtimâî yara gibi kelimeleri kullanmakla realist edebiyat yaptıkları sanılmaktadır.

Yazarın her şeyden önce olayların mahiyetine sızması, nüfuz etmesi lazımdır. Bu ilmi bilgi ve metot işidir. Bir soluk önce bahsettiğim konular iyice incelenmiş, tetkik ve tahkik olunmuş ise mücerret bir tasvirde öteye geçemezler. Tecrübe sahibi yazarlar hikâyenin anketler, röportajlar ve monografi tetkikleriyle hazırlanabileceğini iddia etmişlerdir. Prensip, insanları ve hadiseleri gerçek yüzleriyle tanımak ve bunları doğru ve sahih olarak anlatmaktır... Tahkiki mümkün olmayan edebiyatın süs eşyasından farkı yoktur...

XX. Yüzyıl dünyasında hikâyeye artık aristokrat bakıyelerinin ve burjuva güzidelerinin meydana getirdiği Elit bir zümrenin gönlünü hoş etmek amacını gütmeyiz. Daha yaygın ve geniş bir mekân içinde yer tutan halkın isteklerine yönelmek gayesini güder.

Bugünkü hikâyemizi temsil eden eserleri okurken köy, kasaba, şehir gibi sosyal yapıların derinliği içinde köylü, kasabah, şehirli olarak memleket halkının gerçek hayatını yaşıyoruz. Köyden şehre, şehirden köye doğru çıkış ve inişler neticesinde karşılaşan bu insanların münasebetleri ilk defa Genç Nesil edebiyatçılarıyla hikâyemize giriyor.

Bu Yazarların hiç birinde büyük hadiseler ve üstün maceralar yoktur. Onların eserlerinde insan üstü bir yaratığın harikulade serüvenlerini okumak ta kabil değildir. Fakat bu yazılarda her gün rastladığımız ve gördüğümüz ve çok defa hallerinde tetkike değer bir fevkalâdelik bulamadığımız insanların yaşayışlarını, hayat kavgalarını, olaylar karşısındaki davranışlarını sevgilerini ve nefretlerini, sevinç ve üzüntülerini duymaktayız.

(Devamı 15 inci sayfada)

SENİN YANINDA

Senin yanımdayken, avuçlarımda,
Suda sabun gibi eriyor zaman,
Ve sanki yağ gibi kayıp gidiyor
Bir balık ellerimin arasından.

Al, yeşil sedefler akıyor ağdan.
Bana râmolmuyor suların sırrı.
Sade bir şeyler var parmaklarında:
Pul pul, pırl pırl ve senden ayrı.
Zeki Ömer DEFNE

KAPICININ KIZI

Hadi hazırlan kapıcının kızı
Hadi hazırlan
Nolursun çatma kaşlarını
Nolursun süzme gözlerini
Hadi ver ellerini
Canım, sevdiğim
İstersen bilmediğim
Bir yere götür beni.
Mahmut KURU

SANATÇIYI ÇEKEN ÖZ HAVA

Ibrahim Z. BURDURLU

Uzun zamandanberi, bir sanatçının birbirine eş, birbirine yakın temalardan neden zevk aldığı düşünür, dururum. Nasıl düşünmeyeyim? Eserlerini okuduğum birçok sanatçılar, arasında bu fikri destekleyiciler artık fazla bir toplama sonuçlanıyor. Gerek tablolarının motiflerini bir kaynağa birleştiriyorlar, gerek sese ve söz ahenklerini engin bir kültür pınarından seçenler oluyor, gerek şiir gibi, roman gibi eserlerini hep aynı temalardan gelen kudretli etkilerle yazanlar olsun, beni bu noktada üzerinde düşündürmüş oldular.

Evet, bir sanatçının kişisel özelliğini, sanat özelliğini meydana getiren bir takım özel unsurlar var. Var ama, bu unsurların dışında, yani sanatçıya kendisine has bir sanat yolu çizen büyük, ondan ayrılmaması mümkün olmayan bir tema kaynağı da var. Yazıs, eseri kurus özellikleriyle beraber sanatçı, hep o tema kaynağından aldığı damlaları işliyor. O, birbirine dost olan dalların kurdukları eserler, terferruat bakımından birbirlerinden ayrılsalar bile bir esas nokta ile birbirlerine dost görünüyorlar. Aynı kökten süren bir ağacın birkaç gövdesi gibi.

Sanatçıyı böyle uzun zaman, hatta bütün eserlerini verdiği zaman boyunca, hep kendine çeken tema kaynağı, öyle bir kudrette ki sanatçı kendinin öz mal olan bu yaratıcı varlıktan kurtulmuyor artık. Bütün düşünceleri, yaratma araçları, cileleri hep o kaynaktan gelen verimli serinlikte yoğunluyor. Meyvalar, o kökün esas özelliğini taşıyor, hepsinin ayrı ayrı tadında, benzeneser bir unsurun kokusu, lezzeti hâkim oluyor.

Sanatçıyı kendi içinden idare eden, ona kudret, kuvvet ve orijinal bir mahiyet veren bu tema kaynağı, bu öz hava, kişisel eserlerin topeyün bir

mahiyet gösterdiğini belirtiyor. Bu kaynağın biraz da kendisi olan sanatçı, hemen her eserinde, aynı temanın filizlerini, hayatı, görüş ve anlayış açısından bize sunuyor. Teferruatların olduğu kadar tam bir hayatın romonunu veren, yığın yığın ciltler arasında insanlığın beşeri hasletlerini sıralayıp, anlatan Emile Zola'da bu tema kaynağı gümrak ve bereketlidir. Her romanın dayandığı nokta, hele Macquart'lar serisinin uzun romanlarının aydınlık bulunduğu yer, muhakkak ki böylesi bir tema kaynağıdır. Bu ünlü Fransız yazarı, bir taraftan natüralizm'in esaslarını eserleriyle kurarken, diğer taraftan aynı fikir çemberinin havasını bütün eserlerine hâkim kılmıştır. Yeni Amerikan edebiyatının canlı bir yazarı olan Pearl S. Buck, «Hak Yolcusu» nun - Babası - ömrünü tükettiği, «Gurbetteki Kadın» m - Anası - vatan özlemi çekeceği, bir havat kavgasına tutulduğu Çin ülkesinden ayrılmıyor. Bu kadın yazarın temalarının kaynağında bir Çin havat özelliği gümrak bir çağlıtı ile akıp duruyor. Bizim değerli Mehmet Akif'imiz ise, dayandığı din kaynağından bir an olsun ayrılmamıştır. İnanclarının sağlam bir mahiyet olarak orijinal kişiliğini yaratmış hava, din havasıdır. Mehmet Akif, yıllarca bu kaynağın, hoş bir zevk veren etkisi içinde, aynı inanç eserlerini vermiştir. Bu özelliği Halit Ziva'da, büyük roman ustamızda da buluyoruz. Çok kişinin burun kıvrarak, «vikişk zümrevi anlatıyor» dedikleri «Mavi Sivah» ve «Acl-ı Memnu» da kolaya ünlülemeyecek olan bir havat vardır. Halit Ziva romanlarına hâkim olan bu havat temalarından birkaç bitâvelerinde bile ayrılmaması görünüyor. «Rizvan» Tasiki, buna tınik bir örnek olur. Örnekleri genişle-

tirse, Halide Edip Adıvar, Yakup Kadri Karaosmanoğlu'yu hatırlamamız gerekir. Abdülhak Şinasi Hisar ve Ahmet Hamdi Tanpınar'ın hikâlelerinde de bu tema kaynağının belirtisi açıkça görülür. Bir kişilik kazanmış şairlerimizde de aynı özelliği bulmakta gecikmeyiz.

Bu satırları yazmaya yönelten Yakup Kadri Karaosmanoğlu'nun «Varlık» yayınları arasında çıkan «Millî Savas» (Devamı 14 üncü sayfada)

ONLARIN HİKAYESİ

Yollara dökülmüşler
Kızıl erkeklî - gençli ihtiyarlı
Yollara dökülmüşler
Unutmuşlar sanki gülmeyi
Boğaz derdine düşmüşler
Yollara dökülmüşler

O çilli çocuk
Sarı altın başlı
Bir saattir yollardadır.
Alı altına - moru moruna - dumdan duman
Bir dokunsan eriyecek gibidir
yorgunluktan

O kadın
İncecik incecik örgütlü
Elleri şerham şerham yarılmış
İmanı gerremiş çamaşır yıkama katan

O köylü - o köylü
Bereket tüten toprağın başında
Alınun terini seve seve akıtan
Gel - dediğin zaman koşan
Vatan kurtaran kahraman.

İşte bunlar yurdumun efendileri
Dert çeken - şile çeken mertçest
ne
Ölmesini bilen şair boyunda
Aslanlar gibi kükrükler
Erkekçesine.

Halim YAĞCIOĞLU

Zeynel İlhan ve Aylâk

Y. Vildan MURAT

İnce, uzun, kemikli yüzü ve keskin bakışlarıyla hatırlıyorum onu. Heyecanlı ve hareketli bir insan. Hayatını parça parça kendi ağzından dinledim. Doğduğu topraklar simdi bir ateş deryası halinde; Makedonya. Düşman istilasından altüst olan hayat Kurkularinde devam ediyor. Sıkıntılar içinde başlayan yeni hayat genç hikâyeciyi yasama uygun olmayan işlere sürüklemektedir. Çocuk yaşta bir demircinin yanında çalışır. Sabahtan akşama kadar körük çekiyor. Bir taraftan mektep. Evde yutulmuş lokmada onun da payı var. O da bir seyler katmış olmak için canını dişine takıp çalışıyor. Sonra onu, üç yıl devam eden yeni bir işte görüyoruz. Gazete müvezzi oluyor. Gece yarılarda dek koltuğu altında gazeteler kosuyor. Meyhane, kahvehane ve daha aşağılık yerlere girip çıkıyor. Zeynel İlhan çocukluğunun rahat geçmesi gereken günlerinde hayatın seyrini güç tablosuyla karşı karşıya kalmıştır. Etrafını çeviren kişiler: efendiler, köylüler, işçiler, bir lokna ekmek dardına düşenlerdir. Hensivle burun buruna, hepsiyle nefes nefesidir. Puca dede, Takla, Saban, günün en orijinal parçaları. 3 numaralı ev de Bevoğlu hayatını bir tasralı gözüyle ne de güzel çiziyor. Emin'in acılarına ortak olmamak mümkün değil. Zeynel kahramanlarını hiç zorlamadan sevdirmesini biliyor.

Genç hikâyeciyi, basılışı ayrı bir hikâye olan AYLAK'ta teknik mükemmeliyetini geliştirmiş olarak, ölmüş konularla görüyoruz. Genco. Saf insan. Aylak, insanlar. Kartal. Ölümler adında altı hikâye var kitapta. Orijinal bir de kavak kompozisyonu. Kompozisyonun da kendi tarafından yapıldığını sanıyorum. Zeynel: «Bu kitabım basılırken, diyor, ben Pangaltıda kollarımda sepet limon ve portakal satıyorum.»

AYLAK, 1946 yılında bu şartlar altında verildi.

Zeynel'in hikâyelerinde kuvvetli bir insan sevgisine rastlıyoruz. O kahramanlarına bazan kızıyor, fakat dost elini de onların başları üstünden eksik etmiyor. Onlarla günlük havatında arkadaş olan yazar, yapmacık hareketlerde sapmadan dostlarının sanatının içine alıyor. Genco da kafasında bir parça toprak taşıyarak yaşayan, çalışan namuslu bir işçiyi karşı karşılıyoruz. O insanın büyük hasreti sevgiye ve bir parça toprağa aittir. Kartal'da ve İnsanlar'da gerçek sevginin, sefkatin en yükseğini bize duyurmaktadır. Kartal'ın son sözlerini okurken bunları biz söylüyormuşuz gibi oluruz. Saf insan da bir cöpinün endiseleri ne kadar kuvvetli ifade ediliyor. İnsanlar adlı hikâyesinden bir parça okunmuş olalım: Limanı son ziyaretim on beş gün evvel oldu. Denize bakan yükseğe evler, bana biraz daha körelmiş gibi gel-

diler. Çalışanlar eskisinden yorgun, ezik cehreleriyle karşıma çıktılar. Bakışlarında daima aynı mâna, dudaklarda acı bir istihfaf vardı. Yanık derileri, partial elbiseleri, çarıkleriyle bu insanlar, senelerce evvel omuz omuza verdiğim hattâ beraber içlenerek, ayrılır ayrılmaz göz yaşları döktüğüm dostlarımdı. Onları sevmek elimde mi? Namuslu, temiz, mert insanlar. Fakirler... Fakirlikleri nispetinde namuslu kalan dostlarım. Onları kendimden de çok seviyorum...»

Bugün, Gazi Terbiye Enstitüsü Resim şubesinde son yılını okuyan Zeynel İlhan'ın yanında neşredebileceği MEYDAN adlı kitabında daha sağlam ve orijinal hikâyeler bulacağımızı hatırlatırken, genç hikâyeciyi sanat yolunda başarılar dilerim.

ARKA SOKAK

Şairim, benim şair gözlerim var.

Bakarım: Ayva rengi bir akşam olmuş.

Denizler, kiremitler pirinç gibi parlak

Yaprakların arasında kirazlar.

Yine çocuk çıktıkları dünyayı tutmuş.

Ve yaslanıp çiçekli penceresine

Bisikletçinin oğlu armonik çalar

Sokakta mangal yakan sevgilisine

Belâl'm off-Kıvılcımlı ve kıvrak.

Sen, bizim arka sokak

Delikanlı bir kız gibi rüzgâra karşı durmuşsun

Boyunları terli, ayakları çıplak.

Ağıksın, Çaplıksın, Sarhoşsun.

Etsiz, ekmezsiz hayatın sere-serpe..

Şimşek gibi bitkin yüzüne birden gülüşün.

Gündüz işe gitmen, gece eskirtiyip içmen.

Ve sırı-sıklam karakol'dan dönişün;

Belâl'm off-Artık yeter be!

Ekim 1947

Attıla İLHAN

Bu şiir, şairin bugünlerde neşredebilecek olan DUVAR isimli kitabından ahâmştır.

YENİ ŞİİR ÜZERİNE

Yazan: Sabih ŞENDİL

Şiiri bir şaheser değil de nedir?

«Kıyılar tutulmuş neylersin,

Neulersin içerde kalmış,

Yollar kesilmiş,

Şehir yenilmiş neylersin,

Açlıktır başlamış

Elde silâh kalmamış neylersin,

Neylersin karanlıkta bastırılmış

Sevmezsin de neylersin?»

Bizim genç şairlerde ilk zamanlar da müthiş alaya alınmıştı. Bilen, bilmeyen, san'atçı anlayan, anlamayan mütemadiyen kendilerine çatıyor, vezinsiz kafiyesiz şiir olmayacağını bangır bangır bağırıyordu.

Bunlar şiiri şekilden ibaret sanan kimselerdi.

Hiç şüphesiz yeni şiirin de bir çok kusurları var. Bunu inkâr etmiyoruz. Çünkü o daha aramız devresindedir. Şaheserini henüz vermemiştir.

Fakat beğenmeyenler hep sakat noktaları dillerine doluyorlar. Birazda iyi taraflarından bahsetseler ya...

Orhan Veli «Eskiler alıyorum» diye başlayan şiiri (!) yazmakla çok büyük bir hata etmiştir. Ama bunu vazdı diye diğer şiirlerini de inkâr etmek lâzım gelmez ki...

Gemiler açer rüyalarında.

Allı pullu gemiler damların üzerinden.

Ben zavallı,

Ben yıllardır denize hasret,

Rakar bakar ağlarım.

Hâtarlarım ilk görüşümü

dünyanın aralığında

Bir midye kabuğunun aralığında

Suların neşili göklerin mavisi,

Lâvinaların en harelisi..

Hâlâ tuzlu akar kanım.

Midyelerin kestiği uerden..»

Demesini bilen bir kimse elbette ki bir kıymet tasır. Herkes istediğini söylemekte serbesttir. İsteven beğenir, istemeyen beğenmez.

Değerli münekkât Nurullah Ataç'ın dediği gibi:

«Kimsenin beğenisine karşılık maz..»

KAVAK YELLERİ

Şöyle beş on gündür bir tuhaf oldum!
Ne bakışım bakış, ne gözlerim göz,
Yaşadığımdan bihaber vücudum!..

Saçlarım bile yabancı geliyor,
Eskiden böyle almama düşmezdi..
Şimdi her şey bana acı geliyor.

Ansızın başkalaştım;
Öyle bir tavırm var ki!
Şu ayaklar, şu eller
Benim değilmiş sanki!..

Ah! İsaşımın içi darmadağın!
Sonra, eğlenmek gülmek şöyle dursun
Yemeden içmeden kesildim artık.

Geceleri de uyku tutmaz oldu,
Bir düşünce bir eskârdır gidiyor;
Neredeyse saçlarım bembeyaz oldu.

Düşünüyorum bir zaman,
Ben de bulut bulduttum,
Şimdi neşe ne gezer
Gülmesini unuttum.

Coşku ölümler içiyor, içiyorum,
Yine de bazı anlarım oluyor;
Sen, avare kendinden geçiyorum.

Tenhaa geziyorum bazıları
Ya üsüne kedevli, perisan
Ya dudaklarında hüzm şarkıları.

Ne desen boz, velhasıl
Üzerinde basımın,
Kavak ueli esiyor,
Yirmi iki yaşımın.

Ümit Y. OĞUZCAN

BİZİM İSKELE

SABİH ŞENDİL

ŞİİRLER

ÇIKIYOR

YELKENLİ

II

Mevsim daha cömert eskisinden.
Bu yıl daha mavi sular;
Geçer bir masal gibi üstümüzden
Rüzgârla kol kola bulutlar.

Dolsun, boşalsın rüzgârlarla
yelkenin,
Altın mavi, üstüm mavi alabildiğine!
Kimbilir hangi sabahlar bekliyor seni?
Ne bir yamaç, ne bir dal bölemez düşünceni.

Bir yanda dalgaların sesi, bir yanda rüzgârın;
Dudaklarında yepyeni şarkıların.
En körpe şafaklarda güzelleşir,
Şarkılarda yaşar eski ömrümüz.
Güneş bu mavi sulara erir,
Erir bu mavi sulara yıldızlar,
Akşam başka, sabah başka renklerle oynaşır rüzgâr.

Gözlerin sabahlarla dolu ael,
Bu mavilikte en güzel düşünmeler.
Şarkılar daha bizim eskisinden;
Zaman ihtiyarlatmadan necer.
Nihat CETİN

LOKANTACININ KIZI

Bana inat olsun diye
Tarama saçlarını
Aynaya geçme,
Yüzüme bakma öyle,
Sana tebessüm ettim diye
Ellerini çıkarma bulasaktan.
Ben halden anlarm güzelim.
Sen kırıntılar içinde dahi olsun
Hizmetçi olmadığımı bilirim.
Üzüme yemeği çabuk yediğim için
Şimdi ben bir başka sevda neşindeyim
Akşam üstü yine gelirim.
Necati Enez KÂHYAOĞLU

HAYAT

Gözlerimde kaçınıcı arzu
Kaçınıcı mevsim
Ve takvim yapıp kayırdı
Ömür dolusu hatıralar.
Celâl KEYYALİ

HİKÂYE:

HERGÜNKÜ

Ali Namıkın şirketten aldığı maaştan gayri beş paralık bir geliri yoktur. Yâni tam manasile, bir «dar gelirli» dir. Kira evinde oturur. Fakat evi otuz dokuzdan evvel tuttuğu için, aylık kirası 12 liradır. Kirasına göre, âdeta bedava sayılır. Bu yüzden alt katta oturan ev sahibiyel aralarında az bir gür olmuştur. Ev sahibi, emekli bir ziraat memuru, «herifi taciz eder, kaçırırım, yeni gelecek kiracıdan bin lira hava parası alırım» ümidiyle Ali Namığa etmediği kalmadı. Suç tasnileri, iftiralar, «evi tahrip idiaların.. Neler neler.. Fakat Ali Namık gürültüye papuç bırakacak adam değildir. Bütün bu iddiaların, isnatların, ihbarların üstesinden geldi. Şimdi aynı evde, yine aynı kira ile oturmaktadır. (Tabii yüzde yirmi zammı veriyor, o başka..) Kiraların düştük zamanı ev sahibiyel cançiger ahablaırken, hattâ geceleri birbirlerine gidip gelirlerken, şimdi araları dehşetli açılmıştır. O kadar ki, ay başları kirayı Ali Namık ev sahibinin eline vermez. (Zaten verse de öbürü almaz ya!) Parayı alt kattaki ev sahibine posta ile yollar.

Ali Namık evlidir. Kürklü bir karısı, - zamanemizde kürksüz kariyi evde tutmağa imkân yoktur -, bir de beş yaşlarında kadar bir oğlu vardır. Karısı «hazenimin» cinsinden, çiti piti, ufak tefek, yirmi yedi yaşında, fakat yaşını hiç göstermeyen bir kadındır. Kocasına bağlı, sadık gibi görünürse de, onunla tam da anlaşmış değildir. Evde asık suratlı, neşesiz, her şeyden sıkıya yetçi bir hali vardır. Bazan yemeği ocakta unutup yakar, ama, dudağının ruju eksik olmaz. Gözlerinde başkalarıyle gönül eğlendirmek için fırsat kollayan bir ifade okunur. Vebali ev sahibilerinin boynuna, güya kadının bu neviden maceraları da varmış!..

Ali Namık, dokuz seneden beri evli oldukları için, karısını, eh, şöyle böyle sever. Fakat oğluna delicesine düşkündür. Tabii oğludur, ne kadar düşse, sevse yeridir, ama, hiç bir babada da bu derecesi görülmemiştir. Denilebilir ki, Ali Namık, kalbinin bütün sevmeye kabiliyetini bu oğluna vermiştir. Oğlunun en ufak bir arzusu için, katlanıyacağı fedakârlık yoktur. Her akşam eve bir paket çikolata ile gelir. Hele bir getirmesin.. Yumurcak basar yaygarayın.. Kıyametleri koparır. Babasını minicik eleriyetokatlara, ayaklarla bacaklarını tekmeler. Küser, yerlere yatar. Yetiştirebildiği yere kadar, babasının üstüne başına tükürür. Çok defa Ali Namık, çocuğun bu hallerine dayanamayıp, yorgun olur, ters yüzü dönerek, bakkaldan bir çikolata almağa mecbur olur. O zaman oğlunun keyfi yerine gelir. Bir yandan çikolatayı atıştırırken, öbür yandan, çikolata buluşığı dudaklarıyla babasını şapur şapur öper. Ali Namık bundan çok hoşlanır. Çocuklar büyüklüklerin zaaflarını hissetmekte âdeta deha sahibi oldukları ve bundan son haddine kadar istifade cihetini asla ihmal etmedikleri için, Ali Namıkın oğlu da bu kaideye uyarak, her gün ahkâmını artırır ve babasının tepesine bindikçe biter. Epeydir, iş çikolata ile de halledilemez olmuştur. Oyuncak at, üç tekerlekli bisiklet, mantar tabancası, saçma tüfeği gibi, bir dar gelirli bütçesi için hakikaten ağır sayılacak istekler de almış yürümüşdür. Ali Namık hiç birine hayır diyemez. Ne yapar, ne eder, mesele oyuncak atı satan mağazanın sahibini tanyan birini arayıp bulmağa kaalkar. Şirketteki arkadaşlarından birinin halazadesinin Deniz Yollarında çalıştığını, onun da Hocapaşa maliesinde bir memuru tanıdığını, o memurun da mağazanın sahibiyel tanıştığını öğrenerek, bu yollardan, tavsiye ve iltimaslardan faydalanarak, bir miktar tenzillâta, yahut veresiyeye veya taksitle razı edip o atı satın alır, eve büyük bir neşe içinde getirir. Fakat oğlan arkasından başka bir şey tutturur. Şimârik mi şimâ-

INSANLARDAN BİRİ

Yazan: Bekir Sıtkı KUNT

rık, yüzüz mü yüzüzdür. Bu hallerine göre, bari sevimlice bir çocuk olsa.. Ne gezer! Siska, koca kafalı, yetmişlik ihtiyar suratlı, yalnız çenesinde bir sakalı eksik!..

Oğlanın bütün, kahri babasıdır. Annesinden bucağın bucağın bahane ederek, oğlunu adam akıllı pataklar. Oğlan annesinden o kadar yılmı ki, babası eve gelince, annesinden dayak yediğini bile söyleyemez.

Ali Namık, musikiyi de sever. Evine radyo alamamıştır, ama eski bir kemanı vardır. Bu keman zaman zaman oğlu tarafından müsadere edilip tel meli koparılır, bir kenara atılır. Tatil günleri, Ali Namık kemanını tamir eder, telini takar, yayını düzeltir ve pencerenin kenarına oturup birkaç parça çalar. Bunlar şuradan buradan istiy havasını kapmış bir takım piyasa şarkılarıdır. Zaten nota bilmez. Fakat kendisinde fevkalâde bir musiki istidadı vehmeder. Kör olası talihim, der, fırsatını bulup musiki ile meşgul olamadım, böyle yarım yamalak kaldım.

Kemanla oğlunu da eğlendirir. Yayı tellere bir tuhaf sürterek, horoz, kedi, köpek sesleri çıkarır.

Ali Namık, bir sabah vazifesinin başına geldiği zaman, arkadaşlarında bir fevkalâdelik sezdi. Öğleye doğru, bes memurlarla birlikte kendisinin de, işine son verildiğini tebliğ ettiler. Çıkarılan memurlara, islemiş gündeliklerinden başka, on beş günlük tazminat veriyorlardı.

Ali Namıkın dünya başına yıkılmış gibi oldu. Yüreğinde bir kesiklik, dizlerinde dermansızlık hissetti. Ağzı kupkuruydu. Gözleri yanıyordu. İsinde bırakılan arkadaşlarına baktı. Onlar huzur ve emniyet içinde, işleriyle uğraşıyorlar, bir takım muameleli kâğıtlarla müdürün odasına girip çıkıyorlar, masalarına dönün oturuyorlardı. Hiç birinde eski, (evet daha şimdiden eski), kapı voldaşlarına karşı ufak bir alâka görülürdü. Hatta, denilebilir ki, hepsinde kavrılmış, alakonulmuş, bu suretle, âdeta beğenilmiş olmak hissinden nefret ediyordu.

Vezneden eline verilen 96 lira ile şirketin kapısından çıkıp sokaklardaki kalabalığa karıştı. Bövle iş saatinde dışarıda serbest dolasmak tuhafına gidiyordu. Bir az evvel ayrıldığı şirket binası, ona çok eski bir mazide, vahut rüvada görülmüş gibi, uzak, müphem, hayali geliyordu. Sonra birden, her şeyini, çalıştığı odayı, masasını, duvardaki levhavy, kapılarını, merdivenlerini, pek yakın, bütün teferruatına kadar, sanki hâlâ içindeymiş gibi hatırlıyordu.

Kafasında, şimdi ne yapması lâzım geldiği hakkında, en ufak bir düşünce yoktu. Cebindeki para bazan ona hiç bitmivecekmiş gibi çok geliyor. bazan da bunun bir hiç olduğunu düşünmekte kendisini alamıyordu.

Avare avare yürüyerek, köprüyü geçip Eminönüne geldi. Oradan yavaş yavaş, Mahmutpaşaya çıktı. Etrafını, dükkânları, isportacıları, uzaktan uzağa sevretti. Kapalıcaşıya girdi. Dükkânlarının önünde durup birbiriyel sakalasan esnaftı, gidin gelenleri, abs veris edenleri, bu hep isi yolunda insanları garin bir kızgınlıkla gözden geçirdi, Sonra Revazıda çıktı. Ne zamanlardı, buralara gelmemisti. Bir muhallebiciye girdi, bir sütlâc vadi.

Farkında olmadan vakit gecmiş, akşam olmuştur. Ali Namık eve dönmek zamanının geldiğini anladı. Şimdiye kadar karısını (Devamı 14 üncü sayfada)

ESKİ EV

I

Eski çatın altında,
Bir odam vardı benim.
Benimle yatardı hep,
Yer yatağında, kardeşim.
Yatma zamanı
Görülür kaybolurdu babamın başı
Kapı ayağından
Ve arkasından..
Ninni söylerdi yağmur.
Rüknetin SOYTÜRK

MÜMKÜN MÜ?

Yasak etti sevdiğim,
Ne adını anacağım,
Ne yüzünü göreceğim.
Sevgim de,
Sözüm de,
Kalacak hep içimde..

Mümkün mü a dostlar, mümkün mü?

Sevgi kabında,
Söz kitabında,
Kalabilir mi?

Gözüm görmeden,
Elim yazmadan
Durabilir mi?

Kalb titremeden,
İnsan sevmeden
Olabilir mi?

Sabahattin HÜSNÜ

İHTİYARLIK

Artık
Dolaşmıyorum bu şehirde
Gün doğuncaya kadar
Seyredemiyorum son vapurum
kalkışını

Sokak fenerlerinin sönüşünü
Teker
Teker
Parklarda uyuyamıyorum
Geceleri kapalı odamda
Yatamıyorum açık pencereyle
Ve sarhoş olamıyorum
Eskisi gibi
Arkık günler
Öyle kısalttı ki..

A. Daniş BENLİOĞLU

SERSERİ ve HÜLYASI

O'Henry'den çeviren Gülten ÖZOK

Soapy, Madison meydanındaki sıranın üzerinde kıpırdandı. Ne vakit yaban kazları gece yarılarna kadar bağırır, kürk mantolu kadınlar kocalarına cilve yapar ve ne vakit Soapy parktaki sıranın üzerinde kıpırdırırsa, kışın yakın olduğunu anlayabilirsiniz.

Kucağına ölü bir yaprak düştü. Bu kuru yaprak ayazın «kart viziti» dir Mamafih, ayaz Madison meydanı serserilerine pek müşfik davranır: zira senelik ziyaretini yapmadan evvel, muhakkak onlara ihtarda bulunur; «Sokak Palas» m uşağı olan şimal rüzgârına o civarda oturanların hazırlığa başlamaları için, dört caddenin de bu kösesinde ilân etmesini söyler.

Soapy gelen soğuğa karşı bir çare aramak için harekete geçmek zamanının geldiğini idrak etti - ondan dolayı - sıranın üzerinde kıpırdanıp duruyordu.

Soapy'nin kis uykusu hakkındaki emelleri pek yüksek değildi. Öyle Akdeniz seyahatleri, güneşli cenup seması veya Veziv körfezinde yelken gezintileri aklına pek gelmezdi. Onun can atığı şu üç ayı hapishanede geçirmektir, Fırtınadan, ayazdan azade, üç ay emîn vatacak bir yer; yiyecek içecek ve samimi arkadaşlar, Soapy'e arzu edilecek veyâne şeyler gibi çelviyordu.

Senelerdir misafirnerver Blackwell hapishanesi kışık köşkü olmuştur. Nasıl memleketlisi talihli New-Yorklular Palm Beach veya Riviera'ya bilet alırlarsa, Soapy de hapishaneye yıllık ziyaretini yapmak için mütevazı hazırlıklara başlardı. İşte artık vakit gelmişti. Gecen aksam, eski mevdandaki çesmenin yanında, sırasının üzerinde vatarken, ceketinin içi, bacakları ve kucağına koyduğu üç pazar gazetesi bile soğutun tutmamıştı - bundan - hapishane gözünde tütüyordu. «Şehrin fakirlerine Muavenet» adı altında yapılan yardımlardan nefret ederdi. Ona göre kanun insanıvetten daha cömerttir. Vakıa vatacak yer, yiyecek içecek veren belediye veya Havır cemiyetlerine ait bir sürü müesseseler vardır ama, böyle yardım fikirleri onun çürürüne dokunur. İnsanıvet nâma size verilen bir sevi naravla olmazsa minnetle ödersiniz. Nasıl Caesar'ın bir Brutus'u varsa, her vatacın da bir sükran bören her okta ekmeğin hususi bir soruşu vardır. Bundan dolayı, sert kaideleri ödüğü halde bir «gentleman» in şahsi işlerine karışmayan kanunun misafiri olmak daha evlâdır.

Hapishaneye gitmevi kafasına kovan Soapy, arzusuna erişmek için harekete girişti. Bunun için bir sürü basit vollar vardır. En ivisi lüks bir lokantada mükellef bir yemek yemek ve sonra meteliksizliği itiraf edip, sessiz sedasız polise teslim olmaktadır. Hâkim işin geri kalan kısmını halleder.

(Devamı 12 inci sayfada)

DUYUŞLAR

— I —

İnsan deli olur bu gidişle,
Yalnız kalırsın
Hayallerin hücumu...
Dolu dolu durur
Yatağım, masam, sobam;
Birşeyler saklıyormuş gibi
Boş duvarların genişliği

İnsan deli olur bu gidişle,
Sokağa çıkarsın
Yalnızlığım haykırarak çocukların sesi,
Bir şey yapamayıp verdiğim
İç sıkıntısı sarar.
Tramvaylarda düşünün;
Duvaklarda beklesen;
İtişen
İnsanlar.
Ya sevgilim,
Onu hiç mi düşünmem sanki?
Aradabilir aklımdan geçen,
Üzültürüm yine
Halimi bilmediğine.

İçime büyük şeyler dolar
Şehre bir tepeden bakıyorum zaman.

Binaların arasında,
Damların altında,
Kamasma,
Şehir içine kapanmışım...
Sonra öykü,
Alabildiğine acılmışım...
Ve aklıma helir birden
Alevde dönmüşüm bile
Bir hiç olduğu.

Mes'ut ÖNEN

Sanatçının Payı Didinmek

İhsan AHMET

Yaşayan kişi, yaşamayı seven kişidir. Sanatçılar bu lâfa göre yaşayamaz. Sevmez mi onlar yaşamayı? Sözlerine, seslerine renk, çizgi ve hacim eserlerine bakarsan severler. Hem de çok severler. Ama; değil... Söylemek, çizmek, hacimlendirmek başka; sevmek gene başka. Öyle ise yalan mı söylüyor hayat sever sanatçılar? Yalan da söylemiyorlar bir bakıma. Zira «Hayat» sevmeye, çıldırmasıya, kahrolasıya sevilmeğe değer. Öyle ise söyleyişleri belirtişleri yalan değil. Ama hakikaten seven kişi yaşar da. Bunlar ise sadece özlemine çekiyorlar. Ah! diyorlar, söyledir yaşamak; böyledir yaşamak. Biz de söyle olsak, böyle olsak. Demek ki şu türlü veya bu türlü değiller. Daha doğrusu huzur içinde değiller.

Sözün gelişine göre şu en son noktada saçmalamış olmamız gerek. Zira şimdi şu arapsaçı dünyada huzur içinde olan var mı ki, sanatçılar da öyle olsun istiyelim. Ama hayır, bu rahatsızlık başka türlü.

Sanatçı alabildiğine hür kişidir. Alabildiğine de insan-sever. Bunlardan gayri vasıflarla hakiki sanatçı olamaz. Ama bu özelliklerinden hiç birine de istedikleri gibi erişemezler. İşi neresinden tutsalar, tarzı. Ne yönden lâf etseler dir, dir edilir. Eh, gel de rahatsız olma. Yani, yeryüzünde tek sanatçı yoktur ki, hayatı bir anlayışsız, bir şursuz güruhun küfürbazlığı ile cehennem azabına dönmüş olmasın. Gene de kahraman kişilerdir. Metelik vermeden yaşarlar. Hiç umursamadan hayatı severler insanları severler, dünyayı severler. Değil hiddete kapılıp muarızlarına cevap vermek tükürmezler bile..

Sanatçı yaşamaz dedik. Yanlış bir deyiş. Bu lâf; nefes almaz, yemez, içmez hayal ederek ömür tüketir demek olamaz, Hani nasıl söylemeli. Bir lâfımız vardır: «Mürüvvetini görmek...» İşte, sanatçı o mürüvveti göremez. Sanatçı bir toplumun pusulasıdır. Yani toplum meselelerinde iktidar mekanizmasının yüklenildiği sorumluluğun aynı sanatçı da kendi kendine yüklenmiştir. Bu yüzden sanatçının ödevi bir noktaya ulaşmak, bir mevkie erişmek, şöyle bilyüme falan değil, toplumunu belki kendinden çok sonraki nesillerin bile göremiyeyeceği ferahli, rahat bir duruma ulaştırmak için bu çabalamaya olur. Sanatçı bu iyi, bu hayırlı devrinin özlemine söyler işte.. Yani sanatçı hayatseverdir derken, olagelmis rastgele düzenlenmiş şartların sınıfladığı bir hayatın nemelâzımcı şaşakası olmadığını kastediyoruz. Bunun içinde ki, ona; biraz da bahtsız bir fedaî gözü ile bakmaktayız.

Çoğunlukla, hakiki sanatçının kaderi, devrinin adamı olamamak, vaktinde anlaşılacak olmudur. Zira tarihin her devrinde hakiki sanatçı zamanının alışlagelmis bozuk düzen anlayışlarını yıkmaya savaşmış, toplumuna daha ileri daha olgun bir atmosfer getirmeye yeltenmiştir. Ve yine her zaman bu tip sanatçının karşısına kişizadenin zevk ve menfaatlerine hizmet eden muhafazakâr sanatçı, irtica ve fikir kalpazanları çıkmıştır. Her fırsatta yere serilmiş, lekelennmiş, çoğu defa haklarını müdafaa ettiği habersiz, idraksız toplum adına afaro edilmiştir. Tarih sahifelerinde bu bahtsız kahramanların binlercesine rastlıyoruz.

Yaşanmayı seven kişi yaşayan kişidir. Belki doğru. Ama hakiki sanatçının payı sadece didinmek, didişmek, belki de toplumu adına eriyip kaybolmaktır.

İŞİNDEN DÖNEN ADAM

Ben, işinden dönen adam
Ben, akşamın bu saatinde
Köprüdeki binlerce insandan biri!
Büyük şehrin sevgisi yüreğimde,
Hayat tezgâhında tecrübe gören!
Akşamüstü Köprü başkadır;
İşinden dönen insanlarla doludur.
Vapurların düdüklüleri yorgun öter.
Yorgun bakışlıdır bütün insanlar...

Bu saatte
Aynı yol üzerindedir;
Başımızda aynı gök insanlarımız!
Aynı havayı teneffüs ediyoruz
Aynı rüzgâra veriyoruz yüzümüzü.
Çok kere hepimizin hayatını düştürdü
üm olmuştur;
Çok kere, kendimi Boğaz'da oturur
farzedip
İskele'ye saptığım,
Karım bekler diye acele ettiğim...

Akşamüstü Haliç güzeldir,
Akşamüstü makina gibi işler şehir!
Ben işinden dönen adam,
Ben akşamın bu saatinde;
Köprüdeki binlerce insandan biri
Her gün böyle dönerim bekâr odama.
Kemal DAYAN

KIRILAN YÜZÜK

Bir vadiye serinde
Değirmen çarkı döner.
Yarım orada idi
Şimdi yok ondan eser

Sadık kalırım diye
Söz verdi ve bir yüzük
Bu bölündü ikiye
Sadık çıkmadı küçük

Çalgıcı olmam gerek
Dere tepeyi aşsam
Sarkılar söylersek
Karı kapı dolassam

Bir süvari olarak
Kanlı cenklere girmek
Ateşe karşı yatmak
Bana bu sükût gerek

Duyarsan değirmeni
Karısır her eins istek
Giydiğim gün kefeni
Birden sükût gelecek.

Joseph von Eichendorff' den
Turgut DEMİRİZ

Renkli Elbiseler

Düşmüş zavallı kızcağzı, düşmüş bir kere,
Öyle ayrı ayrı insanlarla dost her akşam;
Kimi taşralı, kimi Beyoğlunda kibar delikanlılar,
Kimiyle hemşeri önce, kimiyle arkadaş gibi.
Her akşam renğârenk elbiseleriyle,
Gece gider karanlık sokaklardan yorgun-argın
Kalbini açmış bütün rasgeldiği erkeklerle...

Besbelli sonu, çıkmıyacak bu hayatın,
Dudaklarında her zaman başka türlü bir gülümseme,
Gün gündün solar çehresi,
Çöker vücudu,
Kadere alışmış insanların haliyle..

Gece gider serüvenli hayatı zamanla,
Yaz meyvalarının ömrü kadar,
Konuşması bile yabancı gelir insana,
Ürpertmez erkekleri artık o cıvılcıca kakkahaları
O renğârenk elbiseleriyle sevilmez artık,
Düşmüş zavallı, kızcağzı, düşmüş bir kere,
Gece gider karanlık sokaklardan yorgun-argın;
Kalbini açmış bütün rasgeldiği erkeklerle...

Ö Edip CANSEVER

Kayıklı

Gece denize perdeler çektii
Deniz duruldu, gümbürdemeye oldu.
Gök yüzüne yayıldı tül bulutlar
Arında ay ışığı pırıldasır
Göz kırpar.

Kayıklıya bak kıyıya gelmiş,
Bırakmış kayığı kürekleri suya kalmış
Denizde büyüleyen sükatın var.
Al elimi eline gidelim
Kayıqlıyı uyandıralım

Silkın kayıklı, at üzerinden uykunu
Ona gözlerinin doyacağı zaman geldi
İndir bizimle kayığı çek em gine
Söylesene bize, güzel derler sesine
«Ruhların sarhoşluğunu»

Raif HURİ'den Halil SAHİLLİ

Serseri ve Hülyası

(Başarafa 10 uncu sayfada)

Sıradan kalktı, meydana uzaklaştı ve Broadway'le 5 inci sokağın birbirine paralel uzandığı sahildeki asfaltın yürüdü. Broadway'de, her akşam üzümlü, ipekböceği ve protoplazmanın en nadide mahsullerinin toplandığı pırıl pırıl gazinonun önünde durdu.

Ceketinin en alt düğmesinden yukarıda kalan kısmı için, Soapy'nin kendisine itimadı vardı. Traş olmuştu; ceketini düzgün ve hele «Hindi Bayramında» bir misyoner kadının hediye ettiği papyon boyunbağı pek güzeldi. Eğer bir de lokantadaki masaya erisebilse, sonsuz muvaffakiyet onun olacaktı. Vücudunun masanın dışında kalan kısmı garsonda şüphe uyandıramazdı. Kırmızı bir av ördeği doğrusu tam da istediği şeydi, hele bir şişe Chaffin ve sonra Camembert, bir alafraanga kahve bir de puro olursa.. Bir dolar puro için kâfi gelirdi. Esasen çekün da lokanta idaresinin hincim mücip olacak kadar yüksek olmayacaktı; ama ziyafet kısıklık göçü boyunca kendisini tok ve mes'ut tutmağa kâfi gelecekti.

Fakat daha restorandan içeri adımını atarken, baş garsonun gözü liğme liğme olmuş pantolonu ve patlak ayakkabılarına takıldı. Derhal kuvvetli iki el onu döndürdü ve sessizce kaldırıma bırakarak, av ördeğinin getireceği mes'ut neticeye mani oldu.

Soapy Broadway'den ayrıldı; can attığı hapishaneye galiba zevk-ü sefa yoluyla giremeyecekti; duvarları aşmak için başka yol bulmak lâzımdı.

6 ncı sokağın bir köşesinde, ışıkları ve süslü vitrinle bir züccaciyeci dükkanı göze çarpıyordu. Yerden ırice bir taş alarak camdan içeri fırlattı. Gürültüyü duyanlar, basta polis olmak üzere köşeyi döndüler. Soapy ise elleri cebinde yerinden kimildamadan duruyordu; parlak manden düymeleri görünce içi rahatladı.

Polis heyecanla sordu: «Bunu yapan nerede?»

Soapy: «Bu işi benim yapmış olacağım hiç aklınıza gelmiyor mu?» diye istihzasız, samimi-yetle, nasıl insan iyi bir haberi karşılarsa, öyle sordu.

Polisin aklına, onun bunu yapamı bildiği bile gelmedi; zira vitrin camı parçalayan adamın kanunun uzuvlarıyla ahablık için durmaz, tabanları yağlayıp kaçarlar. Sonasını kaldırıp, kirani aramak için düverlerini takibe koyuldu. Soapy'de iki muvaffakiyetsizliğin kalbine verdiği sıkıntıyla serseri serseri doluşmağa başladı.

Sokağın karşı tarafında pek gösterişsiz bir lokanta vardı. Büyük miçde ve mütevazı öz-danların karın dovrmak için zidebileceği bir yer. Tabak çanağı kaba, havası serir, corbası su-lu ve örtüleri tülbent gibiydi. Hiç düşünmeden virtik nırtık ayakkabıları ve parampara nantolonuyla içeri daldı ve bir masava oturdu. Biftek, börek, gözleme ve torta yedi. Ondan sonra gar-

sona bir tek kurusla bile ulfet peyda etmiş ol-madığını itiraf etti.

Sonra, «Hadi, git bir polis çağır, benim gi-bi bir beyefendiye bekletme..» dedi. Kıpırmızı gözlü, kızgın bir garson, «Sana molis yok. Hey!.. Coni!» diye arkadaşını çağırdı. İkisi onu kulaklarından tuttukları gibi kaldırımın üzerine yere fırlattılar. Soapy yavaş yavaş kalktı ve elbisesinin tozlarını silkti. Yakalanmak artık tath bir rüya gibi gelmeye başladı - hapishane pek uzak görünüyordu. Biraz ötede, serbetçinin önünde duran polis gülümsedi ve yürüdü gitti.

Yeniden sulanmağa cesaret toplamak için beş sokak gezmesi lâzım geldi. Bu sefer fırsat kendini başka türlü gösterdi. Mütevazı fakat hoş giyinmiş genç bir kadın, bir camekânın önünde hokka ve traş taslarını seyrediyordu. Bir metre ötede de aksi surath bir polis direğe dayanmış duruyordu.

Soapy sulu serseri rolünü oynamağa karar verdi. Avının kibarlık ve sıklığı vazifenasın polislin yakınlığı, artık sevgili polis sopasını kolunun üzerinde his edeceği ve kışık yerinde hazır olacağına inanmağa sevk etti.

Soapy misyoner kadının vermiş olduğu kravatı düzeltti, kısa kolluklarının çektiirdi, şapkasını can alıcı bir şekilde ıgdi ve genç kadına sokuldu. Göz kırptı, birden öksürüğü tuttu, gülümsedi, sırttı; velhasıl, sulu serserinin cür'et-kâr ve iğrenç tavırlarını merasimle takındı. Göz ucuyla polislin kendisine dikkatle baktığını gördü. Genç kadın bir iki adım uzaklaştı ve gözle-rini traş taslarına dikti.

Soapy cür'etle yanına yaklaştı ve şapkasını çıkardı, «Ah.. Bedelia.. Bana refakat etmez-misiniz?»

Polis hâlâ bakıyordu. Sulandığı kadın bir parmağını kimildatsa, Sopay artık kışık köşküne yollanacaktı. Daha şimdiden polis merkezinin uyuturucu sıcaklığını hisseder gibi oluyordu. Genç kadın ona dönerek elini uzattı, kolundan yakladı ve, Tabii Mike, eğer bana bir bardak bira ikram edersen..» diye neş'yle cevap verdi, «Se-ninle daha evvel konuşurdum ama polis bakıyor-du..»

Arsız, sırtışık kadın koluna yapışmış, bir karış suratla polislin önünden geçti. Sanki onu hürriyete mahkûm etmişlerdi.

Öteki köşeyi dönerken yanındakinden zorla kurtulup, koşmağa başladı. Ayazda kürklü ka-dınlın, paltolu erkekler neş'yle yürüyorlardı. Birdenbire Sopay'e müthiş bir sihirle tevkif edil-meğe muafiyet kesbetmiş olduğu korkusu geldi. Bunun düşüncesi bile onu allak bullak etti; fakat muazzam bir tiyatro binasının önünde duran poli-si görünce içi ferahladı; birden aklına «suî ha-rêket» tecrübe etme kgeldi.

Kaldırımın üzerinde bağıra çağıra, sarhoş nâraları atmağa başladı; dans etti, sesiyle yeri göğü inletti.

Polis sopasını parmağının etrafında döndür-dü; sonra arkasını Soapy'e dönerek yanındakine: «Yale gençlerinden biri Hartford kolejli-

rine yutturdukları martavalları tes'it ediyor, ol-malı; gürültülü fakat zararsız. Bunlara karış-mamak için emir aldık..»

Ümitsiz bir halde Soapy işe yaramıyan tec-rübelerinden vazgeçti.

Hiç bir polis ona elini sürmeyecek miydi? Hayalinde hapishane ona erişilmez yer cennet gibi geliyordu. İhliklerine kadar işleyen soğuk rüzgâra karşı ince ceketini düğmeledi.

Bir tütüncü dükkanında, temiz kıyafetli bir adamın askılı lambadan sigarasını yaktığını gör-dü; adam içeri girerken ipeklî şemsiyesini kapı-nın yanında bırakmıştı. Soapy de içeri girdi, şemsiyeyi aldı ve yavaşça dışarı çıktı. Adam ale-lâcele onun arkasından dışarı fırladı.

Hırsla, «Affedersiniz, o benim şemsiyem» dedi.

Soapy küstah tavırlarına biraz da istihza ilâvesile:

(Devamı 16 ncı sayfada)

ÇEMBERLİTAŞ ŞİİRİ

Biz iyi insanlardanız Çemberlitaş
Deirdimiz yok fakirliğimizden başka
Öyle büyük büyük isteklerimiz de yok.
Hem daha yeni tutuluyors aşka
Deirdimiz yok fakirliğimizden başka

Sen hiç âşık olmadın mı Çemberlitaş?
Sen hiçte mi âşık olmadın ömründe?
Durağında bu kadar bekliyen olur
Böyle bin kadar geçen olur da günde
Sen hiçte mi âşık olmadın ömründe.

Beni ço klozokutuyorsun Çemberlitaş
Türbeler mahallesi misin böyle sen?
Bir yan ahret olmuşsun bir yan dünyaya
Öyle günahlarımız da yok ama, nede?
Türbeler mahallesi misin böyle sen?

Bu şiiri sana yazdım Çemberlitaş
Ne bilirsem söyledim dostluğa dair.
Akşamları başbaşa kalırsız yine
Yine mektuplarım adresine gelir.
Ne bilirsem söyledim dostluğa dair.

İlhan DEMİRARSLAN

DÜNYA — İNSANLIK

Bir menzil üzere: dağlarda ulumaları canavarların
Siyah gecelerde uğultular: derya dalgalarından
Rüzgârlar ki konuşur insanlık adına: uğursuz..
Yanık kokulu topraklarında harabelerin.

Kara haberler kara hanatların kışlrın: sonsuz..
Anaların paçavralanmış memelerinde sübyan
dişleri..

Tarihler yazılır kirli tenlerine kadınların..
Görülmemiş tesellisz geceler dünya yollarında.
Tozdan tıkanan ciğerlerin kanlı nefesleri.

Bir masal, bir yalan da olsa Tanrı boyu saadet..
Ölümlü cenkleşenlerin cennetler rüyalarında.

Needet KONUK

Egeliye

Gülüşlerin tatl, yüzün pembe
Saçların siyah, sarı,
Ben İstanbul çocuğu
Sen ovaların kızı,
Rüzgârın koparamadığı,
Zekkin ve kederin yaprağı,
İncirin iyisi, üzümün tatlısı
Sen Egelin, sen ovaların kızı!
Büyük ve Küçük Menderes,
Gediz

Nasıl akar?
Üzümler damlarda nasıl kurur
Ve incir yeşillenir dallarda?
Anlat,
Birazda k endinden;
Sökük ayaklarından, yurtuk el-
lerinden

Bahset.
Ben de anlatacağım sana
Medeniyet ağrılarını,
Selâm, selâmlar,
Boğaziçinde başlayıp
Ege kıyılarında sana eren dal-
galar kadar.
Feridun BUYURMAN

Sanatçıyı çeken öz hava

(Başarafa 5 inci sayfada)

Hikâyeleri» kitabı oldu. Gerçekten bizim Yakup Kadriye insanı kendi içinde düşündüren bir tema kaynağı var. Öyle bir kaynak ki yukarıda açıklanmaya çalıştığımız özelliği, belirli olarak bize gösteriyor. Millî Savaş Hikâyelerinin hepsinin birden bizim gönlümüze, kin hislerimize, gururumuza cepheden bir selâm verişçi var ki bu tipik jest unutulacak kadar kolay bir hareket değildir. «Yaban» da, «Ankara» da, «Ergenekon» da, «Atatürk» te hâkim olan bu tema kaynağı bu hikâyelerde canlı bir hareketle bize sanatçının öz havasını gösteriyor. Savaş günlerini görerek yaşayan bu yazarın kendisine hâkim olan o görüş ve gözlemleri, hemen her eserinde buluyoruz. Geçirdiğimiz hayatımız pahasına mal olan kurtuluş savaşının, böyle hareketli olarak yazılmasında bu öz havayı; elbette ki elle tutulur şekliyle bulacağız.

Sanatçıyı çeken bu öz havanın sanatçıda meydana getirdiği kişilik, artık onun kendi

Her günkü insanlardan biri

(Başarafa 8 inci sayfada)

ve oğlunu düşünmemek için, akıldan hep başka şeyler geçirmişti. Fakat eve dönmek zamanı gelince, bunlar birden zihnine hücum ettiler. Karısına ne diyecekti. Hiç istemediği halde, karısının altın bileziklerini düşündü. Fakat ondan bu müskül zamanlarında bir yardım bekleyebilir miydi. Kadının küserek, annesini yanına gitmeyeceği ne malûm?..

Vapura bindi. Hava kararmıştı. Vapur, İstanbulu duman içinde, yanmış lâmbaları ve ufuklarındaki minareleriyle geride bırakarak, iskeleden ayrıldı.

Tabii yeniden bir iş bulacaktı. Dünyada bir bu şirket kalmadı ya.. Cebindeki para bitinceye kadar, nasıl olsa bir işe yerleşirdi. Arkadaşları vardı. Tanıdıkları vardı. Hayır, işsiz kalmasına imkân yoktu. Bunları düşünürken içinde bir nevi hafiflik rahatlık hissetti.

Fakat aynı zamanda, bu iş bulmanın, o kadar kolay bir şey olmadığını, istemiyerek, akıldan geçirdi. Gazeteler, bir yer için, üç beş yüz kişinin birden müracaat ettiğini yazıyorlar mıydı. Aylarca suraya buraya git gel.. Bu gün yarın diye seni atlatsınlar... Buna nasıl katlanacaktı. Aylarca işsiz ve parasız kalmak... Ev sahibi, kirayı alamayınca, tabii hemen protestoyu çekecekti. Belki karısını kaybedecekti. Oğluna nasıl meram anlatacaktı. Oğlu, her halde şimdi kapıda çikolata bekliyor, olmalıydı.

Ali Namığın kafası allak bullak oldu. Vapur Kadıköyüne yaklaştıkça, içini kaşavet basıyordu. Evine gitmeği bir türlü canı istemiyordu. Ama, çaresiz gidecekti.

Evde işinden çıkarıldığından bahsetmeyeceği karar verdi. Karısını şimdiden telaşlandırmaya sebep yok.. Yarın sabah, yine erkenden şirkete gidiyormuş gibi, erkenden çıkardı. Nasıl olsa bir iş bulurdu. Ama kimden, nereden, nasıl?..

Vapurdan çıkanların kalabalığı, iskele meydanından muhtelif istikametteki yollara doğru dağılırken, o da kendi evinin yolunu tuttu. Yine bir paket çikolata almayı unutmadı.

Evinin bulunduğu sokağa saptığı zaman, akşamın esmer havası içinde, kapılarının önüne çömelerek kocalarını ve baabalarını bekleyen kadınlar ve çocuklar gördü. Bakkalın çamekânında ekmecekler diziliyordu. Yorgancının dükkânında pembe atlastan bir yorgan asılıydı. Cıvar sokaklardan tahanelerle yağurtçuların sesleri geliyordu.

Çok defalar olduğu gibi, susuz çeşmenin önünde mahallenin kör dilencisiyle karşılaştı. Kör dilenci bozuk kaldırımları, ayaklarıyla dikkatle yoklayarak yürüyordu. Çeşenin altına kestirdiği kemanından muztarip, hazin sesler yükseliyordu. Bu kör dilenciye, şimdikiye kadar nedense hiç dikkat etmemişti.

Kör çalgıcının yanına yaklaştığı zaman, bir sokak fenerinin altında durup baktı. Bu genç bir adamdı. Gözleri kurumuş bacaklar gibi, sönmüştü. Yüzünü kumral, çayır gibi taze bir sakal çerçevesiyordu. Bu yüz, bir eski gravüre benziyordu.

Ali Namık, bilinemez, niçin, ilk defa olarak, kör dilenciye şiddetle acıdı. Ona karşı derin bir yakınlık, şefkat ve merhamet duydu. Ve yine bilinemez, niçin, evindeki kendi kemanını hatırladı.

anlamındaki adını meydana getiriyor. «Yazış özeliği» ve «üslûp» kelimelerinin ikisinin birden anlatmaya çalıştığı bu özelliği, sanatçının, bir nevi, kendisinin ifadesi oluyor.«Millî Savaş Hikâyeleri» nin yazılış havasını, bu hikâyelerin

nasıl bir ruh durumunun mahsulü olduklarını, birer birer inceleme suretiyle anlayabiliriz. Bu suretle de Yakup Kadri'ye hâkim olan tema kaynağının asıl bünyesi meydana çıkar. Bu da, Yaban, Ankara, Ergenekon gibi eser-

HİKAYECİLİK VE TÜRK HİKAYECİLİĞİ ÜZERİNE NOTLAR

(Başarafa 4 üncü sayfada)

Çağdaş edebiyatın en büyük hikâyecilerinden biri, Maksim Gorki şu veciz cümlesiyle bize andığımız manadaki Realizm in bir tarifini veriyor: «Realizm denildiği zaman insanların ve onların hayat şartlarının hiç süslenmeden olduğu gibi tasviri anlaşılır.»

Gorki'nin bu sözü, yukarıki benimseyen, modern hikâyeciliğimizin «Evamir-i aşere» sine ilk madde olarak girmiştir. Diğer dokuz maddeyi merak edenlere hemen haber vereyim ki öteki emirler tarifteki birinci kelimenin tekrarıdır ibaretir.

Bugünkü hikâyecilerimiz insan'ı hiç bir şekilde idealize etmiyerek' onu iyi ve kötü, yüksek ve düşük, inanmış ve inanmamış, muhteşem ve sefil bütün tezathatlarıyla yani tamânsan halile göz önüne koymaktadırlar.

Fahir ONGER

lerle kök birliği meydana getiren bir fikri hazırlamıştır. Şimdi, Millî Savaş Hikâyelerinden bazı örnekler okuyarak aynı temeyi isteyen mühtelif hikâye parçalarını görelim:

« Hazır olun bakalım, kolları sıvayın, kendi elimle dağıtacağım... Ona göre yaon... diyordu. Hacı Arif Efendi, taarruzumuzu başladığını sezdiği müden son güne kadar güveyi gireceği saati bekleyen bir delikanlı gibi yerinde duramadı; gözünü uyku girmede. Yerli hristiyanlar işlerini bırakmışlar, dükkânlarını kapamışlar, akın akın şehri terk edip gidiyorlardı. Düşman kumandanı kasaba ile köylerin irtibatını kestirmiş ve bütün müskümanları evlerine kapamıştı. Belediye reisliyle, müderrisimüme ve eşraftan birkaç kişi tevkif edildi. Biçare Arif Efendi de bunlar arasında idi. Fakat o, hiç endişeye düşmüyordu; bu zulmün muvakkat olduğunu biliyordu. Netekim çok zaman geçmedi, bir sabah süvarilerimizin şehre girdiklerini işitildi ve Hacı Arif Efendi'nin mahpus bulunduğu karakolun kapıları kendiliğinden açıldı. Lâkin Hacı Arif Efendi sokağa çıktı, zaman etrafında kendisiyle hapsedilenlerden başka kimseyi göremedi. Şehir, korkunç bir tenhâlik içindeydi ve uzaktan uzağa silah sesleri işitiliyordu» (Sa: 11).

« Ah dime efendi; son umudum burada idi. Dün akşam, ben bir yıldır kocamı arıyorum. Ödemisten çıktığı gündenberi uğramadım. Kasaba, uğramadığım şehir, karanaklamadığım köy kalmadı; hiçbir kimse bana onun ne olduğunu nereye gittiğini söylemedi. Adı sani da pek belü bir adamdı; neje bizim tarahları da onu tanımayan yoktur; bir zamanlar naibant Ahmet'in adı Odemiş'in içinde çın çın çımadı. İtak selamet versin; pek heyoem; pek cesurdu. Bızım kasabanın delikanlıları arasında onun dayagını yimemiş bir tek kişi yoktur; evelallah; herkes önünde tır tır tır erdi. Bunun için bir adı da Pehlivan Ahmet'tir. E-tendi, bizim tarahlardan geçtiniz ise mutlak işitmişsinizdir; Pehlivan Ahmet... Pehlivan Ahmet.» (Sa: 45)

« Bu, bir kitap içinden almış olduğumuz örneklerde bile, aynı temenin hâkim olduğunu görüyoruz. Kurtuluş savaşı yıllarının husule getirdiği muazzam olaylar karşısında Yakup Kadri'nin görüşlerinden meydana gelen hâtra hafızası, hâlâ o günlerin heyecamını taşıyor. Bu sebeple de eserlerinin mihrverini veya ikinci üçüncü derecede kalan kısımlarını hep bu olayların ruhi etkilerinden alıyor. Biz, buna sanatçıyı çeken öz hava diyoruz. Sanatçı artık kendisini bu şahsiyet haline gelmiş olan öz havadan ayıramıyor. Tamamiyle onun malı oluyor. Her eserinden o havadan gerçek bir iz, gerçek bir canlı ruh bulmak mümkün oluyor.

Eski mahalle - Yeni mahalle

(Baş tarafı 3 cü sayfada)

hale, insanları şahsiyet haline getirmek şöyle dursun, bilakis bozuyor ve yıkıyor. Şunu da ilâve etmek lâzım gelir ki, yeni mahallenin ileride içtimai hayatımızda oynayacağı büyük rolü kestirmeğe imkân yoktur. Çün-

kü hâlâ Türkiye, büyük kütlesi itibarile eski mahalle hayatını yaşıyor ve Türkiyeyi idare edenler eski mahalleden yetmişmiş insanlardır.

Yeni mahalleyi daha yakından tetkike ihtiyacımız var. Piyes muharrirlerimiz, romancılarımız ve içtimaiyatçılarımız bize yeni mahalleyi bütün meselelerle tantırlarsa onun hakkında daha müsbet, belki de daha ümitli neticelere varabiliriz.

PARK

NAİM TİRALİ HİKÂYELERİ ÇIKTI

NE KOLAY! NE RAHAT!

Linguaphone metodu ya bancı dilleri size, ana dilinizi öğrendiğiniz aynı usulle yani KU LAK'tan otomatik olarak öğretmektedir. Kelime ve cümleler dudaklarınıza Türkçe gibi

kendiliğinden gelecektir. Çalıştığınız dilde düşünmeğe alışacak ve eski usullerle kelime ve fiil ezberlemekten gramer denilen o işkence makinesile derse çalışmaktan kurtulacaksınız. Kuponu doldurup göndermek suretile muvassal izahatlı broşürümüzü isteyiniz.

LINGUAFON ENSTİTÜSÜ

Ankara caddesi 43 İstanbul İsim ve soyadı ..... Adres: ..... -C) Yabancı dil .....

Serseri ve Hülyası

(Baştarafı 10 uncu sayfada)

«Ya, öyle mi? Öyleyse neye bir polis çağır-mıyorsun? İşte semsiyeni aldım; güya seninmiş? Hadi neye bekliyorsun, köşede bir tane var.»

Semsiyenin sahibi yumuşamağa başladı. Soapy de onu taklit etti. Fakat talihinin yine kendine yardım etmeyeceği içine geldi. Polis me-rakla ikisini süzüyordu.

Adam, «Tabii, şey, hep böyle yanlışlıklar olur; eğer sizin semsiyenizse, beni affediniz; bu sabahleyin bir lokantada bulmuştum. Eğer ken-dinizin olduğuna eminseniz, İnşallah...»

Soapy küstahça: «Tabii benim, dedi.

Adam mağlup yürüdü gitti. Polis de uzun boylu sarışın bir kadını yaklaşan bir otomobilin önünden geçmesine yardım etmek için uzaklaştı.

Soapy tamiratla harabeye dönmüş bir sokak-tan doğuya doğru yürüdü. Hırsla elindeki sem-siyeyi bir çukura fırlattı. Kendi kendine, bütün miğfer giyen ve sopa taşıyan adamlara küfret-meğe başladı. Ellerine düşmek istediğinden ona, sanki hiç kusur yapmayan bir kral gibi bakmağa başlamışlardı.

Nihayet Soapy gürültü patırdı ve aydınlığın daha az olduğu doğu tarafındaki caddelerden birine geldi. Oradan Madison meydanına doğru yollandı; zira bir park sırası da olsa, insanda bir yuva temayülü vardır.

Fevkalâde sâkin bir köşede Soapy birden durakladı. Burada eski, acaip kuleli bir kilise vardı. Mor boyalı pencerelerden birinden hafif bir ışık sızıyordu. Muhakkak organist, gelecek pazar âyinde mabaretinden emin olmak için, parmaklarını tuşlar üzerinde dolandırıyor olma-lydı. Zira Soapy'nin kulaklarına tatlı bir mü-zik sesi geldi ve âdeta onu demir parmaklıkların önüne çiviledi.

Gökte parlak ve sâkin bir mehtap vardı; ge-lip geçen pek azdı. Serçeler uykulu uykulu sa-çaklarda ötüyorlardı. Bütün bu manzarada bir köy kilisesi havası vardı. Organistin çaldığı ilâhi ise sanki Soapy'i bağlamıştı - hayatında anneler, güller, emeller, arkadaşlar, temiz düşünceler ve yakınlık gibi şeyler olduğu vakitler onu çok iyi bilirdi.

Kafasının o anda çabuk müteessir olacak bir durumda olmasile, eski kilise havasının ya-rattığı tesirlerin birleşmesi Soapy'nin ruhunda anı ve fevkalâde bir değişiklik yaptı. İçine düş-düğü bataklık, kötü günler, boş istekler, ölmüş ümitler, mahvolmuş irade ve hayatını teşkil eden bayağı şeyleri korkuyla hatırandan geçirdi.

Ve derhal kalbi bu yeni haleti ruhiyeye tit-riyerek mukabele etti. Anı ve kuvvetli bir içgü-dü kötü talihile mücadele etmesi için onu teşvik ediyordu. Kendisini bu bataklıktan kurtaracak-tı; kendisini adam edecekti; benliğini sarmış o-lan kötü ruhu yenecekti. Daha henüz vakit var-dı. Nisbeten genç sayılırdı; eski heves ve emel-lerini tekrar canlandırarak ve hiç yorulmadan onları takip edecekti. O deri nve tatlı org nağ-meleri içinde bir ihtilâl yaratmışlardı. Yarın he-men gürültülü iş mahallerinden birine gidip iş bulacaktı. Zaten bir kürk ithalâtçısı, bir vakit-ler ona şoförlük teklif etmişti. Yarın hemen onu bulup bir iş isteyecekti. Bu dünyada bir şey ola-caktı.

Soapy koluna bir el dokunduğunu hissetti. Kafasını çevirince bir polisin ablâk yüzüyle kar-sılaştı.

Polis, «Ne arıyorsun burada?» diye sordu.

Soapy cevap verdi: «Hiç!..»

Polis «Gel bakalım öyleyse,» dedi.

Ertesi sabah karakolda komiser, «Üç ay ha-pis» dedi.

TEKEL'İN
Buzbağ
Horoskarası
Kalecik
Narince
Trakya
KALITE ŞARAPLARI
YURDUN EN NEFİS ÜZÜMLERİNDEN
YAPILMIŞTIR

İstanbulda Ülkü Basımevinde basılmıştır.